

2. Леонтович О. Введение в межкультурную коммуникацию / О. Леонтович. – М.: Гнозис, 2007. – 368 с.

3. Берри Д. В. Кросс-культурная психология / Д.В. Берри, А.Х. Пуртинга, М.Х. Сигалл, П.Р. Дасен; пер. с англ. – Харьков: Гуманитарный центр, 2007. – 560 с.

В статье сравниваются результаты педагогического эксперимента по формированию кросс-культурной компетентности будущих экономистов-аграриев. Сравнительный анализ контрольной и экспериментальной групп свидетельствуют об эффективности предложенной педагогической технологии по формированию кросс-культурной компетентности будущих экономистов-аграриев. Доказано существенное влияние формирующего эксперимента на формирование кросс-культурной компетентности будущих экономистов-аграриев, ведь данные экспериментальной группы после эксперимента значительно отличаются от данных контрольной группы и от данных первого среза диагностики.

Кросс-культурная компетентность, экспериментальная и контрольная группы, методика, педагогический эксперимент.

УДК 378.12

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

П.М. Решетник, кандидат педагогічних наук

В статті викладені основні методологічні основи технології навчання. Розглядається теорія синергетики – як нова методологічна основа побудови різноманітних технологій навчання. Приведена порівняльна характеристика традиційного і особистісно-орієнтованого навчання, які відповідно розроблені на основі системного та синергетичного бачення сутності процесу навчання. Вказані недоліки сучасних педагогічних теорій, які побудовані на основі системного підходу.

Технологія навчання, синергетика, самоорганізація, саморозвиток методологічні основи, організація навчального процесу.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток науки й техніки, нестримний ріст інформації, в тому числі і навчальної, робить уже неможливим навчання за вчорашніми канонами, старими шляхами, методами й формами. Сьогодення вимагає від того хто навчається не стільки засвоєння навчальної інформації, скільки уміння знаходити необхідну інформацію і використовувати її для своїх потреб. Цьому повинна сприяти відповідна система організації навчання, система розвитку особистості, відповідна технологія навчання.

Дослідження процесуальної сторони, технології засвоєння нових знань указує на те, що на практиці існує велика кількість варіантів організації навчального процесу, серед яких досить мало високоефективних варіантів. Тому основним завданням якраз і є виявлення високоефективних варіантів організації навчання, виявлення серед них основних, стрижневих моментів, узагальнення їх і реалізація у вигляді варіативної технології навчання, на базі якої може бути розроблена велика кількість її інваріантів із відповідним наповненням змісту навчання.

Актуальність. Зазначені вище чинники висувають перед педагогічною наукою і практикою завдання не просто забезпечити глибоке і надійне засвоєння визначеної суми знань, але в значно більшій мірі – створення відповідних умов для розвитку творчого потенціалу кожної людини, формування її компетенції і здатностей працювати в нових соціально-економічних умовах, забезпечення безперервності і наступності в професійній освіті та підготовки студентів до самоосвіти. На передній план висуваються проблеми особистості, її запити і інтереси, потреби і ціннісні орієнтири, перед педагогічною наукою і практикою ставиться питання про організацію такої навчально-пізнавальної діяльності, в якій б найбільш повно і всесторонньо розкрилися потенційні задатки кожної без винятку особистості в поєднанні із потребами українського суспільства та світових досягнень людства.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичними питаннями технології навчання і займались і займаються вчені: В. П. Беспалько, А. А. Вербицький, О. В. Долженко, М. В. Кларін, Селевко Г. К., Чернилевський Д. В., Євдокимов О. В., Лігоцький А. О., Бондар В. І., Янушкевич Ф., Пехота О. М., Богданова М. І. Сластенін В. А., Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І. і інші дослідники, які розглядають її як реалізацію на практиці попередньо спроектованого навчально-виховного процесу. У своїх дослідженнях вони опираються на передові досягнення багатьох наук і, в першу чергу, на найновіші наукові досягнення в психології й дидактиці.

Разом із тим застосування на практиці розроблених ними дидактичних теорій затруднено цілим рядом об'єктивних і суб'єктивних причин. Це викликано в першу чергу – відсутністю у викладачів-практиків достатньої теоретичної підготовки для трансформації дидактичних, педагогічних і методичних досліджень у конкретні навчально-виховні процеси у конкретні технології. Дидактична й методична підготовка основної маси викладачів загальноосвітніх шкіл, а тим більше викладачів галузевих вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації досить слаба, а нерідко й узагалі відсутня. Вони губляться в чисельності існуючих теорій, підходів, позицій використовують їх фрагментарно, час від часу. І до тих пір поки викладачам не буде запропонована конкретна педагогічна технологія, до тих пір запровадження різноманітних ефективних теорій і технологій навчання в педагогічну практику буде затруднено. Викладачу-предметнику не потрібна “суха” теорія, а готова технологія, теорія втілена в конкретні розробки, педагогічний продукт готовий для втілення в освітницьку практику.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна система – це функціую-

ча структура взаємопов'язаних компонентів, підпорядкованих цілям виховання освіти і навчання підростаючого покоління і дорослих людей. Специфічною рисою педагогічних систем є виключна актуальність взаємозв'язків їх компонентів і складових, а також зв'язки з об'єктами й предметами, які знаходяться за рамками компетенції даної педагогічної системи. (4; 51).

Дослідники педагогічних систем одностайні в думці, що загальні цілі формуються під впливом соціальних замовлень суспільства і конкретизуються в окремих педагогічних системах. Але в питаннях про те, хто здійснює керівництво, конкретизованим процесом розвитку особистості, погляди є розбіжними. Одні надають перевагу керівним засобам у вигляді керівних програм, інші ж акцентують увагу на керівній ролі педагога. (6; 20). На нашу думку до вказаних вище факторів керівництва слід додати ще два. Це соціальні (суспільні) впливи, які тим чи іншим чином опосередковано керують розвитком особистості і другий фактор – внутрішні потреби, мотиви, сили індивіда.

Сьогодні стає очевидним той факт, що традиційна система освіти, яка ґрунтується на нормах класичної науки і розглядає систему навчання як закриту, лінійну, обернену та рівноважну, фактично прирікає однозначність шляхів її розвитку і заперечує природний саморозвиток системи. У сучасних умовах із завершенням переходу багатьох фундаментальних наукових дисциплін до вивчення нового типу об'єктів – нелінійних систем, які само організуються й розвиваються, кардинальної зміни потребує й освіта. На зміну лінійному уявленню про світ, що розвивається за стабільними й вічними законами, які уособлюють остаточну істину й змінюються під впливом людини, прийшло світорозуміння нестабільності, само створення й саморозвитку природних, суспільних, економічних, політичних та інших систем, альтернативність шляхів їх еволюції. (5; 43).

Виникнення синергетики як самостійного наукового напрямку пов'язано з тим, що поведінка різноманітних фізичних, хімічних, біологічних, соціальних і інших систем описується подібними математичними моделями, і для таких систем характерні однакові явища самоорганізації й саморозвитку (3; 21).

Необхідність дослідження навчально-виховного процесу як єдиного цілого визначається не тільки потребами освітньої практики, а й необхідністю наукового пізнання педагогічних явищ. Ситуація, на базі якої проводиться вивчення цілісного об'єкта характеризується тим, що уже існує деяка сукупність знань про педагогічний процес, проте цих знань виявляється недостатньо щоб висвітлити притаманні даному цілому закономірності: це розрив між тим, що пізнано, і тим, що не пізнано, і фіксується завдяки уявлень про цілісність досліджуваного об'єкта (2; 21). Подібної думки дотримуються Краєвський В. В. і Лернер І. Я., які вказують, що в педагогічних науках накопичена величезна кількість даних, які не приведені до строгої системи, яка приводила б емпіричну різноманітність фактів, явищ до їх теоретичної єдності. Наявна на теперішній час сукупність різнохарактерних описів різних компонентів навчально-виховного процесу можна й потрібно розглядати з позицій уявлень цілісності навчального процесу (2; 34).

Застосування теорії синергетики в дослідженні процесуальної сторони навчально-виховного процесу дозволяє з інших позицій розглядати процес засвоєння особистістю навчально-пізнавальної інформації, перенести акценти в навчанні з позицій передачі готових знань на позиції його

Порівняльна характеристика традиційного й особистісно-орієнтованого навчання

Традиційне навчання	Особистісно-орієнтоване навчання
1. Сутність і призначення	
Оволодіння знаннями, уміннями, навичками й підготовка студентів до життя.	Становлення особистості, знаходження себе, свого образу: неповторної індивідуальності, духовності, творчих начал.
2. Відношення викладача до студента і його позиція в освітньому процесі	
Педагог примушує до навчання строгими вимогами, імперативами, правилами.	Педагог відноситься до студентів як до суб'єктів, здатних навчатися не за примушенням, а добровільно за власним бажанням і вільному виборі. Педагог створює умови для цілеспрямованого виховання, соціалізації, збагачення знаннями й досвідом і керує цим процесом із позиції інтересів студента.
3. Функції	
Загальна, єдина і обов'язкова для всіх лінія психічного розвитку.	1. Гуманітарна – збереження і відновлення тілесного й духовного здоров'я, пошук смислу життя, пошук особистої свободи, виховання моральності. Механізми: розуміння, взаєморозуміння спілкування, співробітництво. 2. Культуротворча – забезпечення збереження, передача, відтворення й розвиток культури засобами освіти. Механізм: культурна ідентифікація. 3. Соціальна – забезпечення засвоєння й відтворення індивідом соціального досвіду. Механізми: адаптація, життєтворчість, рефлексія, виживання, збереження своєї індивідуальності.
4. Зміст	
Системоутворюючий компонент - когнітивний.	1. Аксіологічний компонент – введення студентів у світ цінностей і надання їм допомоги у виборі особистісно-значущої системи ціннісних орієнтацій. 2. Когнітивний компонент – забезпечення студентів науковими знаннями про людину, культуру, історію, природу, ноосферу як основи духовного розвитку. 3. Діяльнісно-творчий компонент – формування і розвиток у студентів різноманітних способів діяльності, творчих задатків, необхідних для самореалізації особистості в праці, науковій, художній і інших видах діяльності. 4. Особистісний компонент - самопізнання, розвиток рефлексивних задатків, оволодіння способами саморегуляції, самовдосконалення, морального самовизначення, формування системоутворюючої життєвої позиції.
<i>Розвиток</i>	
Інтелекту, мислення.	Особистісно-сислової сфери мислення.
<i>Рушійні сили освітнього процесу</i>	

Суперечність між знаннями й незнаннями.	Знання набувають характеру відношень.
5. Педагогічні технології	
Основа технології - пояснення.	Основа технології – розуміння й взаєморозуміння.

розвитку, формування певних якостей, гуманізувати процес становлення фахівця. Для цього слід переглянути саму організацію навчання і перебудувати її на основі розкриття потенційних задатків людини, її інтересів, нахилів і здібностей. Жорсткі рамки навчального процесу переорієнтувати на найбільш ефективні умови навчання й розвитку індивіда. Ініціативність у досягненні результатів навчання передати в руки тому хто навчається, пошуку оптимальних умов навчання для кожної людини. Перенести акценти з проміжних результатів на кінцеві результати навчальної діяльності, а в методичному плані – перенести акценти з роботи викладача на роботу студентів, створення найбільш сприятливих умов для них в освоєнні навчального матеріалу, розвитку їх потенційних задатків тощо. Тому синергетика постає як нова науково-методологічна дисципліна, яку можна й необхідно використовувати у дослідженні педагогічних явищ. У цьому відношенні заслуговує на увагу порівняльна характеристика традиційного й особистісно-орієнтованого навчання, відповідно розроблених на основі системного та синергетичного бачення сутності процесу навчання.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи викладене вище можна підвести деякі підсумки. Дослідження педагогічних процесів із позицій монофундаменталістської теорії не дозволяє достатньо глибоко й усесторонньо зрозуміти й описати його об'єктивну складність і цілісність, вивести точні взаємозалежні основи педагогічних актів і описати їх строгими математичними виразами. У цій ситуації оформляється новий “фундамент”, нова парадигма, нова методологія наукових досліджень – полі фундаменталістська. Її сутність полягає в багато вимірності об'єкта дослідження, яка характеризується різнопорядковими сутнісними вимірами досліджуваних явищ. Такий підхід дає можливість зберегти самостійність, теоретичний статус кожного наукового обґрунтування і в той же час розглядати їх у певній системі, в єдності, в певній взаємозалежності, взаємозв'язаності, взаємодоповнюваності.

Список літератури

1. Блауберг И. В., Юдин Е. Г. Понятие целосности и его роль в научном познании. – М.: Знание, 1972. - 48 с.
2. Теоретические основы процесса обучения в советской школе /Под ред. В. В. Краевского, И. Я. Лернера; Науч.-исслед. Ин-т общей педагогики АПН СССР. – М.: Педагогика, 1989, - 320 с.
3. Потапов А. А. Фрактали, хаос, рекурсия // Высшее образование сегодня 2003. № 4, - С. 18 – 26.
4. Скидан С. А. Эноргомические основы учебного процесса в высшей школе. Диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук за специальностью 13.00.01 - теория и история педагогики. - Кривой Рог. – 1998. – 396 с.

5. Протасова Н. Г. Теоеретико – методичні основи функціонування системи післядипломної освіти педагогів в Україні. Дис. на здобуття наукового ступеня д. п. н. за спеціальністю – теорія та історія педагогіки. – Київ. 1999, - 472 с.

6. Попович О. В. Педагогічні умови впровадження модульно-тьюторської технології навчання (на матеріалі вивчення філософсько-політологічних дисциплін студентами технічних спеціальностей). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю - 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – К.: - 2001, - 278 с.

В статье изложены основные методологические основы технологии обучения. Рассматривается теория синергетики - как новая методологическая основа построения различных технологий обучения. Приведенная сравнительная характеристика традиционного и личностно-ориентированного обучения, соответственно разработаны на основе системного и синергетического видения сущности процесса обучения. Указанные недостатки современных педагогических теорий, которые построены на основе системного подхода.

Технология обучения, синергетика, самоорганизация, саморазвитие методологические основы, организация учебного процесса.

The article outlines the main methodological foundations of technology education. We consider the theory of synergy - as a new methodological basis for constructing a variety of learning technologies. Present Comparative analysis of traditional and student-centered learning, which according developed through systematic and synergetic vision of the nature of the learning process. These shortcomings of modern pedagogical theories that are based on a systematic approach.

Technology training, synergy, self-organization, self-methodological basis, the organization of educational process.

УДК 37:93(430)

ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «ИСТОРИЯ ГЕРМАНИИ В ЛИЦАХ»

**О. Ф. Родин, доцент, декан факультета филологии и
массовых коммуникаций Нижнетагильской
государственной социально-педагогической академии**

В статье представлено учебное пособие на немецком языке «История Германии: От истоков до современности». Пособие предназначено для студентов факультетов иностранных языков педагогических вузов и лингвистических университетов, изучающих немецкий язык в качестве основной специальности и как средство профессиона-